

ĐỀ KHẢO SÁT CHẤT LƯỢNG – THCS AN DƯƠNG**MÔN: NGŨ VĂN - LỚP 9****Thời gian làm bài: 120 phút****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****PHẦN I. ĐỌC - HIỂU (4,0 điểm).**

Đọc bài thơ sau và thực hiện các yêu cầu:

Những dòng sông tự lỡ

Nhờ thầy dẫn con đi dưới bóng tre làng
Để cả tuổi ấu thơ lung linh miền cổ tích
Giếng nước gặp thần, hiên chùa gặp bụi
Cô tiên ở sân đình cho chiếc túi ba gang ...

Thầy chỉ cho con nhận diện cõi vô thường
Để nhìn được qua trời còn bao tầng trời khác
Thấy máu và mồ hôi kết nên hồn vía đất
Mặt nạ tàng hình và ...
Đòn gánh phía sau lưng!

Khuyên con lọc bùn để lưu giữ hương sen
Ủ thóc giống vào chum đợi mùa gieo hạt
Tổ ấm chờ mơ hồ đem neo trong tháp ngọc
Mà muôn đời chỉ ngụ ở trái tim ...

Ngoảnh mặt làm ngơ với được mất, bại thành
Đau đau nổi lòng tằm vì tơ mà rút ruột
Như là cát chìm để nâng biển biếc
Và hiền phù sa, sông tự lỡ chính mình.

Nếu không thầy con như cỏ mọc hoang
Trên đất quẩn quanh lan bò vào ngõ cụt
Ngọn đèn thầy soạn bài đêm xưa khuya khoắt
Đã hóa mặt trời dẫn lối suốt đời con.

(Nguyễn Đình Minh)

* **Chú thích:** Nguyễn Đình Minh sinh ngày 25-5-1961, quê Vĩnh Bảo, Hải Phòng. Ông tốt nghiệp khoa Ngữ Văn Đại học Hà Nội năm 1982, từng là giảng viên trường Sư phạm Lai Châu, tu nghiệp Thạc sĩ khoa học tại Đại học Quốc gia Hà Nội, hiện là Hiệu trưởng trường THPT Nguyễn Khuyến, T.P Hải Phòng.

Câu 1. (0,5 điểm) Bài thơ trên được viết theo thể thơ nào?

Câu 2. (0,5 điểm) Xác định đề tài của bài thơ đã cho?

Câu 3. (1,0 điểm) Nêu ý hiểu của em về câu thơ sau: “Khuyên con lọc bùn để lưu giữ hương sen”.

Câu 4. (1,0 điểm) Phân tích tác dụng của biện pháp tu từ so sánh trong hai câu thơ:

*“Nếu không thày con như cỏ mọc hoang
Trên đất quẩn quanh lan bò vào ngõ cụt”*

Câu 5. (1,0 điểm) Nêu những bài học em đón nhận được qua bài thơ trên?

PHẦN II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1 (2.0 điểm): Viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) ghi lại cảm nghĩ của em sau khi đọc bài thơ:

NHỚ NGOẠI

*Con về quê cũ trời thưa vắng
Ngõ cụt buồn tênh đậu cúc già
Bên thềm trâu ủa không người hái
Cau đã mấy mùa quên trở hoa.*

*Nhớ xưa bóng ngoại nghiêng chiều nắng
Tóc trắng cùng mây trắng dưới trời
Xòe tay ngoại đếm từng thu cuối
Con nào hay biết mỗi thu vơi.*

*Con đi mỗi bước xa, xa mãi
Dáng ngoại bên hiên. Nắng tắt dần
Lả nghiêng về cội con tìm ngoại
Tê tái chiều buông tím góc sân.*

(Bảo Ngọc, Giữ lửa, NXB Hội Nhà văn 2015, trang 62)

* **Chủ thích:** Bảo Ngọc tên thật: Nguyễn Thị Bích Ngọc, sinh năm 1974, huyện Khoái Châu tỉnh Hưng Yên. Tốt nghiệp Khóa V, trường Viết văn Nguyễn Du. Hiện nay đang làm biên tập viên tại báo Thiếu niên Tiền Phong.

“Giữ lửa” là tập thơ thứ hai được sáng tác bởi tác giả Bảo Ngọc, ghi lại dấu ấn thời gian của riêng nữ nhà thơ kể từ khi cô chấp bút viết những dòng thơ cảm xúc đầu tiên.

Câu 2 (4,0 điểm).

Sách là cánh cửa mở ra kho tàng tri thức vô tận, nơi mỗi trang giấy là một chiếc chìa khóa đưa con người đến với chân trời rộng mở. Thế nhưng ngày nay, thói quen đọc sách của học sinh đang dần bị mai một. Em hãy viết bài văn trình bày ý kiến và đề xuất giải pháp để khắc phục tình trạng học sinh lười đọc sách hiện nay.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****Phần I. ĐỌC HIỂU****Câu 1****Phương pháp giải:**

Dựa vào đặc trưng thể loại

Lời giải chi tiết:

Thể thơ: tự do

Câu 2**Phương pháp giải:**

Xác định nội dung, đối tượng chính của bài thơ

Lời giải chi tiết:

Đề tài của bài thơ: Viết về người thầy và công lao dạy dỗ của thầy đối với học trò.

Câu 3**Phương pháp giải:**

Giải thích hình ảnh ẩn dụ "lọc bùn – hương sen", ý nghĩa giáo dục.

Lời giải chi tiết:

Câu thơ “Khuyên con lọc bùn để lưu giữ hương sen” gợi ý nghĩa:

- Con người cần biết loại bỏ những điều xấu, điều tầm thường, những thói quen không tốt.
 - Từ đó, giữ lại những giá trị cao đẹp, phẩm chất thanh cao và trong sáng như hương sen.
- Đây là lời nhắn nhủ sâu sắc về cách sống đẹp, sống có ích.

Câu 4**Phương pháp giải:**

Phân tích biện pháp tu từ so sánh, tác dụng.

Lời giải chi tiết:

- Hai câu thơ sử dụng biện pháp so sánh: “Nếu không thầy con như cỏ mọc hoang / Trên đất quẩn quanh lan bò vào ngõ cụt”.
- Tác dụng: Khẳng định vai trò to lớn của thầy – người soi sáng tri thức, dẫn dắt học trò trưởng thành. Nếu thiếu thầy, học trò sẽ sống hoang dại, vô định, bế tắc, không có tương lai.

Câu 5**Phương pháp giải:**

Khái quát thông điệp bài thơ gửi gắm.

Lời giải chi tiết:

Gợi ý:

- Biết trân trọng công lao dạy dỗ của thầy cô.
- Cần sống nhân ái, thanh sạch, giữ gìn những giá trị tốt đẹp.
- Học cách đối diện với khó khăn, không chạy theo được – mất, bại – thành.
- Luôn ghi nhớ đạo lý “tôn sư trọng đạo”.

PHẦN II. VIẾT

Câu 1

Phương pháp giải:

- Giới thiệu cảm xúc chung khi đọc bài thơ.
- Cảm nhận hình ảnh, tình cảm trong thơ.
- Bày tỏ suy nghĩ, liên hệ bản thân.

Lời giải chi tiết:

Đọc bài thơ “*Nhớ ngoại*” của Bảo Ngọc, em vô cùng xúc động trước tình cảm cháu dành cho người bà kính yêu. Những vần thơ giản dị mà tha thiết đã tái hiện hình ảnh người bà tần tảo, gắn bó với mái nhà, với hiên trầu, hàng cau quen thuộc. Bà hiện lên hiền hậu, gần gũi, tóc trắng phơ phơ như mây trời, suốt đời chăm lo cho con cháu. Thời gian trôi đi, bóng dáng bà dần khuất xa, để lại trong lòng người cháu nỗi nhớ thương da diết, niềm ân hận vì đã không kịp nhận ra sự hữu hạn của kiếp người. Bài thơ khơi gợi trong em sự đồng cảm sâu sắc. Em cũng nhớ đến bà của mình – người đã dành cả cuộc đời để chăm sóc, chở che cho con cháu. Qua đó, em hiểu rằng mỗi chúng ta cần biết yêu thương, trân trọng ông bà, cha mẹ khi họ còn bên cạnh, để không phải nuối tiếc khi thời gian trôi qua. Bài thơ là một lời nhắc nhở chân thành, tha thiết về đạo lý uống nước nhớ nguồn, đền đáp công ơn sinh thành, dưỡng dục.

Câu 2

Phương pháp giải:

- Mở bài: Giới thiệu vấn đề.
- Thân bài:
 - + Giải thích tầm quan trọng của sách.
 - + Thực trạng học sinh lười đọc sách hiện nay.
 - + Nguyên nhân.
 - + Hậu quả.
 - + Giải pháp.
- Kết bài: Khẳng định lại ý nghĩa và lời nhắn nhủ.

Lời giải chi tiết:

Sách từ lâu đã được xem như kho tàng tri thức vô tận của nhân loại. Mỗi trang sách mở ra một thế giới mới, giúp con người tiếp nhận kiến thức, nuôi dưỡng tâm hồn và rèn luyện nhân cách. Thế nhưng, trong xã hội hiện đại, khi công nghệ ngày càng phát triển mạnh mẽ, thói quen đọc sách của học sinh lại dần bị mai một. Đây là một thực trạng đáng lo ngại, cần được quan tâm khắc phục.

Trước hết, ta cần hiểu rằng sách có vai trò vô cùng quan trọng. Sách cung cấp kiến thức toàn diện về tự nhiên, xã hội và con người, giúp học sinh mở rộng hiểu biết, phát triển tư duy, hình thành kỹ năng ngôn ngữ. Bên cạnh đó, sách còn là “người bạn tinh thần” an ủi, nâng đỡ, dạy ta những bài học về cách sống nhân văn, bao dung, lạc quan. Nhờ đọc sách, học sinh có thể trưởng thành hơn, sống bản lĩnh hơn trước những thử thách của cuộc đời.

Tuy nhiên, thực trạng hiện nay lại cho thấy nhiều học sinh ngày càng lười đọc sách. Ở thư viện trường học, số lượng bạn đọc đến mượn sách thưa thớt. Thay vì tìm đến những cuốn sách giá trị, học sinh lại dành hàng giờ đồng hồ để lướt mạng xã hội, xem video giải trí, hoặc chơi game. Có bạn chỉ đọc sách giáo khoa để đối phó với việc học, chứ không coi việc đọc sách là một nhu cầu tự thân. Đây là biểu hiện cho thấy thói quen đọc sách đang dần mất đi sức hút.

Nguyên nhân của tình trạng trên khá đa dạng. Một phần do sự bùng nổ của công nghệ thông tin, các thiết bị điện tử đem đến những hình thức giải trí nhanh gọn, hấp dẫn hơn so với việc đọc sách. Một phần khác là do tâm lý học sinh ngại đọc, thiếu kiên nhẫn, không đủ thời gian tập trung cho một cuốn sách dài. Ngoài ra, sự định hướng chưa tốt từ gia đình và nhà trường cũng góp phần khiến học sinh chưa thấy hết giá trị của việc đọc sách.

Hậu quả của việc lười đọc sách là rất nghiêm trọng. Khi thiếu thói quen đọc, học sinh dễ bị hạn chế về vốn từ, khả năng tư duy phản biện, trí tưởng tượng và óc sáng tạo. Các em dễ bị cuốn theo thông tin bề mặt, thiếu khả năng chọn lọc, tiếp nhận thụ động trước luồng thông tin đa chiều. Xa hơn, sự thiếu hụt tri thức nền tảng có thể khiến học sinh mất đi cơ hội phát triển bản thân và hội nhập trong tương lai.

Để khắc phục tình trạng này, trước hết, mỗi học sinh cần tự rèn luyện cho mình thói quen đọc sách hằng ngày, dù chỉ vài trang. Các em có thể bắt đầu từ những cuốn sách ngắn, phù hợp với sở thích, rồi dần mở rộng sang các lĩnh vực khác. Gia đình cần khuyến khích con cái đọc sách bằng cách tạo môi trường đọc tại nhà, cùng con trao đổi về nội dung sách. Nhà trường cần tổ chức nhiều hoạt động gắn liền với văn hóa đọc như “ngày hội đọc sách”, “góc chia sẻ sách hay”, thi viết cảm nhận về sách... Đồng thời, xã hội cũng nên lan tỏa những tấm gương ham đọc sách, quảng bá các tủ sách cộng đồng, để sách trở thành một phần quen thuộc trong đời sống tinh thần của học sinh.

Tóm lại, đọc sách không chỉ là con đường tiếp nhận tri thức mà còn là cách để nuôi dưỡng tâm hồn và hoàn thiện nhân cách. Trong bối cảnh hiện nay, khi thói quen đọc sách đang bị lãng quên, học sinh cần ý thức sâu sắc hơn về giá trị của sách và biến việc đọc sách thành nhu cầu thường nhật. Bởi lẽ, mỗi cuốn sách chính là một người bạn, một chiếc chìa khóa dẫn dắt chúng ta đi đến những chân trời tri thức rộng mở.